

...anul 1983 consenmează cel de-al douăzeci și unulea an din existența prestigioasei reviste italiene „Critica Marxista”. Scoasă sub îngrijirea reputei edituri Riuniti a Partidului Comunist Italian și avind o apariție bilunară, „Critica Marxista” se impune ca una dintre platformele remarcabile de dezbateri în spirit progresist a problemelor contemporane social-politice, economice și culturale care privesc societatea italiană, Europa și lumea întreagă. Excelența intelectuală, substanța deosebită și dimensiunea universală, caracterul profund novator, antidogmatic al materialelor adăpostite în paginile sale, conferă acestei reviste un loc aparte în peisajul mondial atât de dens și divers al purtătorilor de idei tipărite. Credem că nu exagerăm dacă afirmăm că în prezent, „Critica Marxista” face revelație unei valori de referință totale, care este tot mai semnificativă și fructuoasă gândirea marxistă a zilelor noastre.

„CRITICA MARXISTA” Nr. 1-4, 1983

Pentru cercetătorul, sau cititorul animat de dorința de a pătrunde mai intim bogăția filonului de gândire reprezentat de marxismul italian, contactul cu „Critica Marxista” este indispensabil. Dealtfel nu există aspect, teză principală sau problemă a acestei gândiri, care să nu fi fost reflectată, dezvoltată, sau chiar elaborată în cadrul revistei. Ne întâlnim în acest mod nu numai cu momentele fundamentale de creștere și maturizare personificate de Antonio Gramsci, iar înaintea lui și după, Antonio Labriola și Palmiro Togliatti, dar și cu momente istorice de mare relevanță ca de pildă anii 1944 (Svolta di Salerno), 1956, 1968 etc.

Calea italiană spre socialism, care mai tirziu capătă denumirea de *Terza via* și într-o formulare nouă de *Terza fase*, este oglindită în esența sa de complexă construcție socială, teoretică și practică, emanată din și intrind în realitățile naționale ale unei societăți industriale relativ avansate, de sintetizare a evaluării proprii a fenomenului socialismului în lume, într-o viziune retrospectivă și de perspectivă de mare acoperire temporală și spațială. Cind o serie de partide comuniste din țări capitaliste avansate (inclusiv Japonia) au susținut cu o solidă argumentație premisele și exigențele unor căi alternative de tranziție spre socialism, numele notorii ale unui Nicola Badaloni, Giuseppe Boffa, Massimo Gacciari, Umberto Cerroni, Gerardo

Chiaromonte, Biagio de Giovanni, Luciano Gruppi, Romano Ledda, Lombardo Radice, Eugenio Somaini, Aldo Tortorella, Giuseppe Vacca etc. au încercat să sublinieze *Eurai comunismul* nu ca un model ce se dorește a fi contrapus experiențelor „socialismului real”, ci ca „o căutare în interiorul istoriei concrete al Occidentului european, care este inspirată de o viziune istorică mondială, de un autentic internaționalism” (A. Tortorella¹). În acest context devin comprehensibile și raportările la construcția socialistă din alte țări pentru că — se arată —, „Solidaritatea politică cu URSS și analiza contradicțiilor socialismului real sînt o sarcină unică, astfel numai puțin du-se dovedi în ce măsură experiența sovietică poate, sau nu, constitui — pe lângă punctul de referință central — ideea forță a socialismului în Occident” (G. Vacca²).

Frecvențele referiri la Gramsci și Togliatti permit unor intelectuali comunisti italieni de frunte să afirme că „Marx nu a oferit o teorie generală a tranziției istorice de la un tip de societate la altul” (U. Cerroni³) și că „Bernstein, Kautsky, Rosa Luxemburg, Buharin, Stalin și Mao Zedong au oferit puține indicii privind așa-numita preluare a puterii”; că „teoria politicului, ce este implicită la Marx, la Gramsci devine conștientă” (E. Hobsbawm). Teoria statului ocupă în consecință o pondere însemnată în analize care, printre altele, arată că „viziunea tradițională cu privire la stat privilegiază elementul voltiv-politic ignorind aproape întru totul elementul instituțional... atenția concentrindu-se asupra măsurilor de socializare a mijloacelor de producție dispărind astfel cealaltă finalitate a socialismului... socializarea puterii politice” (U. Cerroni⁴); socializarea puterii politice este considerată ca determinantă pentru procesul de democratizare a societății (M. Cacciari⁵). Relaționat se examinează situația *aparaturilor de hegemonie*, care devin principalul teren al luptei de schimbare

¹ *L'Anomalia Comunista*, CM, 1, 1979.

² *Tre domande a sessant'anni dalla Rivoluzione d'Ottobre*, CM, 3, 1977, p. 90.

³ *Problemi della transizione al socialismo*, CM, 3-4, 1976, p. 55-56.

⁴ *Op. cit.* p. 64.

⁵ *Transformazione dello Stato e progetto politico*, CM, 5, 1978, p. 34.

socială (L. Badice⁶) deoarece, în fața noii realități politice a societății capitaliste avansate, „cucerirea și substituția integrală a aparatului Statului nu este posibilă”.

Analize deosebit de interesante se fac cu privire la natura și funcțiile în societate ale partidului comunist al clasei muncitoare; un partid care, „fără a fi tributary dogmelor și ideologismelor, trebuie să fie un intelectual de o bogată cultură și o instituție comunitară plină de democrație” (U. Cerroni). În acest context sînt dezvoltate concepte precum pluralismul politic, blocul istoric, hegemonie etc. Referitor la pluralism politic, de exemplu, care ar fi fost utilizat pentru prima dată de Gramsci (N. Badaloni⁷), se subliniază că prin el „se dorește o expansiune a legăturii mase politice astfel încît individualizarea centrelor directe de productivitate politică să se facă la înălțimea cerințelor sociale” (B. de Giovanni⁸). Iar referitor la democrația politică, se arată că „redescoperirea valorii democrației nu este numai o reîntoarcere la o parte importantă a gândirii lui Marx, dar și fructul unei reflexii critice” (G. Chiaromonte⁹). Din această

⁶ Un socialismo da inventare, CM, 4, 1978, p. 78.

⁷ Tre domande a sessant'anni dalla Rivoluzione d'ottobre, p. 66.

⁸ Lenin, Gramsci e base teorica del pluralismo, CM, 3-4, 1976, p. 39.

⁹ Tre domande a sessant'anni dalla Rivoluzione d'ottobre, p. 75.

„Heidelberger Jahrbücher”, Vol. XXVI, 1982, Springer-Verlag, Berlin-Heidelberg-New York.

Apărut sub egida Societății Universitare din Heidelberg, cunoscutul „Heidelberger Jahrbücher” ne oferă un sumar bogat din punct de vedere tematic și o multitudine de informații privitoare la activitatea institutelor universitare, indicații succinte referitoare la lucrările docenților din același centru științific, registrul alfabetic al noilor docenți.

Cu o consecvență nedesmințită din primul an al apariției, 1808, Anuarul din Heidelberg reunește colaboratori științifici de prestigiu și de la alte universități germane. De data aceasta, pe lângă universitarii din Heidelberg: Eike Wolgast, Friederich Heyer, Hans Elsässer, Wolfgang Jacob, Hildegund Gropengiesser și Hiltraud Zell, se alătură contribuțiile unor specialiști din Münster (Ruth Schmidt-Wiegand, Juliana Roth), din Neckargemünd (Hans-Günther Sonntag), precum și din Franța (Eberhard Demm).

perspectivă se dă un răspuns ferm opiniilor conform cărora, acceptarea terenului de luptă reprezentat de democrația politică de tip occidental, ar însemna o regresie către încercările de schimbare socială a partidelor social-democratice. Asemenea opinii conțin în realitate un element de mistificare, pentru că nu fac nici o distincție între experiențele efectuate în cadrul democrației politice, negând varietatea acestora, rezultatele obținute și stabilește ca linie de principiu că noi căi sînt inaccesibile” (A. Tortorella¹⁰). Mai de parte se remarcă că „în cadrul democrației politice, așa cum aceasta a evoluat în multe din statele capitaliste occidentale, există o mare varietate de experiențe legate de activitatea forțelor progresiste, a partidelor social-democratice, socialiste și comuniste, care privesc nu numai aspecte economice și sociale, dar și de ordin instituțional” (A. Tortorella).

Dintre subiectele abordate mai consistent în anii 1982 și 1983 menționăm: problemele culturii în societatea italiană (1, 1982), democrația politică și statul social (4, 1982), noi aspecte ale revoluției tehnologice (5, 1982), mișcarea de stînga în Europa occidentală (1, 1983), Marx și contemporaneitatea (2-3, 1983).

Daniel Dăianu

¹⁰ I fatti di Polonia e la concezione del socialismo, CM, 1, 1982, p. 13.

Volumul se deschide cu un studiu semnificativ referitor la Mișcarea de rezistență în al Treilea Reich (E.W.) care valorifică surse memoriale, arhivistice și bibliografice contemporane perioadei analizate, în cea mai mare parte, scoțind în relief caracterul de masă al formelor de rezistență antihitleristă, îndeosebi metodele și tehnicile pe care le-au îmbrăcat acțiunile de rezistență pasivă. Multitudinea acestora, numărul grupelor de rezistență care și făceau simțită prezența în cele mai diferite locuri, în ciuda terorii exercitate de poliție, conduc la înfirmarea opiniei celor care au încercat să acrediteze falsa opinie că rezistența n-ar fi avut o bază în poporul german. Pe măsură ce rezistența devenea mai organizată și pe măsură ce situația de pe fronturi demonstra înfringerea, sistemul nazist devenea tot mai vulnerabil, acțiunile de rezistență tot mai numeroase și mai eficiente.

cu o largă participare a forțelor politice de stînga (p. 1-22). Pentru similitudinea tematică, îl alăturăm studiul, la fel de amplu documentat, în care se tratează *Curajul civil în anul 1933*, cu specială referire la poziția luată de rectorul Universității din Heidelberg, Willy Andreas și a cunoscutului profesor de sociologie Alfred Weber, împotriva steagurilor partidului nazist (p. 69-80, E.D.).

Exprimînd o formă comparabilă de comportare cetățenească, studiul *Johann Caspar Bluntschli, conducător laic protestant în Heidelberg, între anii 1861-1881* (F.H.), conține numeroase informații și interpretări pertinente asupra acțiunilor susținute pe care le-a întreprins fostul președinte al centrului regional sinodal pe linia păstrării și dezvoltării drepturilor democratice ale comunității pe care a condus-o vreme de două decenii (p. 37-50).

Un interes particular antropologie filosofic și antropologie medical îl conferă studiile: *Antropologia ca problemă fundamentală în istorie, filosofie și medicină: Expunere despre un seminar interdisciplinar* (W.J.) și *Situația și sarcina igienei în medicină în epoca contemporană* (H.G.S.). Seminarul amintit reflectă îndelungatele preocupări științifice ale centrului universitar Heidelberg, tradiția progresistă consolidată de-a lungul mai multor decenii de către filosofi Karl Jaspers, Karl Löwith, Hans-Georg Gadamer, Eduard Tödt, Günther Bornkamm, Erich Dinkler etc., de către sociologii Max Weber, Alfred Weber, iar mai tîrziu de W. E. Mühlmann, juristul Gustav Radbruch, antropologii medicali Ludolf Erhl, Richard Siebeck și Viktor von Weizsäcker. Preocupări de surprinderea perspectivelor și căilor de urmat în cercetările antropologice din zilele noastre, organizatorii seminarului au avut în vedere următoarele grupe tematice: a. antropologia ca știință a oamenilor, b. antropologia fizică și antropologia medicală, c. aportul antropologiei la dezvoltarea medicinei, d. antropologia între filosofie și medicină, e. relația strînsă dintre antropologie și cultură, f. dezbateri din perspectiva preocupărilor de bază ale istoriei, filosofiei și medicinei. Toate comunicările expuse și-au corelat rezultatele speciale cu

cele ale psihologiei, psihologiei sociale și ale eticii (H. Schipperges, H. Querner, F. Vogel, F. Hartmann, W. Blankenburg, H. Tellenbach, H. Schaefer, D. Engelhardt, H. Schmitz, D. Wyss, W. Lepenies, I. Veith, W. Conze, R. Wiehl, W. Jacob). Într-acest sint mai puțin cunoscute, relevăm preocupările de antropologie literară (în cadrul cărora H. J. Gerigk a tratat *Intuitivul antropologiei în opera lui Dostoevski*). Amplă expunere asupra lucrărilor acestui seminar de antropologie (p. 97-112) permite cititorilor să beneficieze de o informare edificatoare. Cu un caracter pronunțat de antropologie practică, asemănătoare preocupărilor Laboratorului de antropologie de pe lângă Institutul de igienă „V. Babeș” din București, menționăm aportul cuprins în studiul referitor la situația actuală a igienei în medicina umană (p. 23-35).

Pentru interesul cultural mai general semnalăm studiul de astronomie *Geneza lumii* (H.E.), care sintetizează izvoarele științifice la zi (p. 81-96).

Opera și înțurirea prof. Eberhard Freiherr von Künnsberg (R.S.W) prilejuiește o amplă considerare a școlii de istoria dreptului de la Universitatea din Heidelberg (p. 51-67). În sfîrșit, mai notăm o *Contribuție privind dezvoltarea culturii spirituale a Bulgariei în secolul al XIX-lea* (J.R.), pe linia unor preocupări susținute pentru aprofundarea destinului istoric al popoarelor din Peninsula Balcanică, care au cunoscut o lungă stăpînire otomană (p. 113-133).

Printre membrii comitetului de redacție ai anuarului, relevăm prezența prof. Paul Philippi, care dezvoltă strînse legături științifice cu oameni de știință din țara noastră.

Din lista docenților, ale căror publicații sînt transpuse în partea finală a volumului, remarcăm cîțiva profesori universitari care se află în relații cu antropologii medicali, antropologii și etnologii din București: Hans Jochen Diesfeld, Hans Achim Dittmar, Werner Conze, Karl Jettmar, Dieter Wolf, Wilhem Emil Mühlmann etc.

Nicolae Dunăre

„Population and Development Review”, vol. 8, nr. 4, 1982

Prestigioasa revistă prezintă, în ultimul său număr al anului 1982, o serie de articole, note și comentarii care, în majoritatea lor, se plasează pe linia căutării de interrelații între populație și dezvoltarea socio-economică, cu implicațiile, uneori nebanuite, care pot apărea.

Intr-un articol amplu¹ Frank W. Notestein trece în revistă principalele acțiuni care, începînd din primii ani ai secolului nostru

¹ *Demography in the United States: A Partial Account of the Development of the Field*, 1981.

au contribuit la implantarea demografiei în S.U.A., precum și la răspunderea ei în întreaga lume.

Primele cercetări, efectuate de specialiști din alte domenii (fiziologie, sociologie, psihologie, economie etc.) au avut ca rezultat imediat o suprapunere a acestor științe, dat fiind că cercetătorul în cauză purta povara modului de gândire și a orientării în care fusese format imprimându-le, la rindul său, demografiei. Consecința a fost că, în funcție de cel care se ocupa de studiul ei, demografia semăna cu statistica, sociologia, economia politică etc. A fost nevoie de o perioadă considerabilă pentru a se individualiza și a căpăta un statut bine determinat.

În acest context sînt analizate activitățile persoanelor și organizațiilor care au avut un rol în precizarea rolului demografiei în S.U.A. Inițiativa au avut-o cîteva persoane, ce au lucrat independent, precum și o seamă de fundații de mică anvergură. Cu timpul, datorită problemelor demografice care confruntau America anilor '20, datorate valului de imigranți, stațeta au preluat-o marile fundații, alocînd sume importante în acest scop, precum și o serie de universități cu reputație bine stabilită. Ele au fost urmate de acțiuni guvernamentale și de organizații internaționale, un loc central fiind deținut de ONU. Au început studii sistematice în multe țări, al căror rezultat a fost publicarea studiului *Determinants and Consequences of Population Trends* (1953) lucrare de referință, al cărei scop (atîns, dealtfel) a fost sensibilizarea guvernelor față de problemele demografice. După 30 de ani se poate afirma că, practic, toate țările duc o politică demografică, care, în funcție de mulți parametri, încurajează sau frînează sporul natural al populației.

Direcțiile pe care merge demografia sînt, după autorul american, condiționate de schimbările rapide care au loc în structura demografică a țărilor, în special în curs de dezvoltare, de folosirea incompletă a forței de muncă, de alte probleme sociale și economice.

Într-un alt articol² John C. Caldwell, P. H. Reddy și Pat Caldwell studiază schimbările sociale, economice și demografice intervenite într-o regiune rurală a Indiei. Printre schimbările demografice produse în ultimii 30 de ani se numără scăderea mortalității, creșterea vîrstei la care se contractează căsătoria, în special la femei, reducerea fertilității și altele.

Acestea sînt produsul unor schimbări economice și sociale masive, incluzînd creșterea folosirii forței de muncă în activități

neagricole. Sînt amintite și schimbările instituționale: mărirea numărului de școli, a spitalelor.

Nathan Keyfitz pleacă în studiul său³ de la ideea lui August Comte potrivit căreia cunoașterea mecanismelor de funcționare a societății permite posibilități mai mari de a prezice modul în care se va dezvolta în viitor.

Autorul încearcă să descopere dacă există rezultate științifice care ar putea ajuta pe cei ce se ocupă de perspectiva viitorului în domeniul demografiei în special. Articolul se ocupă doar de un domeniu demografic limitat, acela al creșterii populației, problema fertilității fiind examinată cu precădere.

S-a constatat, pentru țările avansate, că o dată cu modernizarea scade mult mortalitatea, dar după un interval de timp scade și natalitatea. Există și excepții, cum ar fi Franța sec. 19, cînd ambele componente au scăzut simultan.

Dar aceasta este o regulă generală? Oare ce s-a întîmplat în Europa sau S.U.A. într-o anumită perioadă, se va petrece aindia și în alte țări? Sînt întrebări și îndoilei justificate cărora nu li se poate da un răspuns clar: există atîtea variabile imprevizibile încît orice previziune pare hazardată.

Urbanizarea a dus, în țările în curs de dezvoltare, la o creștere enormă a populației. Între 1950 și 1970 populația unor orașe din America Latină s-a dublat sau triplat, punînd autoritățile în fața unor probleme deosebite.

Dacă în Europa populația orașelor crește mult mai încet pe seama sporului natural, în orașele mamut de genul capitalei mexicane sporul natural egalează pe cel al migranților urbani. Nici în aceste situații nu se pot face estimări sigure.

Analizîndu-se legătura existentă între prosperitate și fertilitate, se arată că istoria Europei și a S.U.A. evidențiază faptul că natalitatea este în declin în perioade de criză și crește cînd prosperitatea este mare. Totuși, în cazul altor țări, din lumea a treia, acest adevăr nu se aplică, țările respective menținîndu-și rata natalității la un nivel ridicat oricare ar fi condițiile economice. Concluzia la care se ajunge în final este că previziunea aplicată populației este greu de realizat, deoarece oricînd poate apărea imprevizibilul (calamități, războaie etc.). Singura cale rezonabilă rămîne, după autor, studierea situației din trecut pentru a face eventuale proiectii în viitor, cu ajutorul metodelor statistice.

Stan D'Souza și Abbas Bhuiya abordează⁴ corelația dintre mortalitate și statutul socio-economic, bazîndu-se pe cercetările între-

² *The Causes of Demographic Change in Rural South India: A Micro Approach.*

³ *Can Knowledge Improve Forecasts?*

⁴ *Socioeconomic Mortality Differentials in a Rural Area of Bangladesh.*

prinse în țările dezvoltate. Folosind date din 1974 din Bangladesh, autorii constată o relație similară inversă. Sînt utilizați mai mulți indicatori ca: nivelul de educație al tatălui, al mamei, starea sanitară etc. Rezultatele dintr-un studiu-pilot efectuat în 1981, în cinci sate învecinate duc la rezultatul că educația mamei reprezintă un indicator remarcabil al mortalității ridicate a copiilor.

Geoffrey McNicoll examinează tendințele demografice în Indonezia plecînd de la datele recensămîntului din 1980. Mortalitatea scade, cu toate că rămîne ridicată. Scade și natalitatea, stabilindu-se în jur de

Recent Demographic Trends in Indonezia.

„Társadalomtudományi közlemények”, nr. 1/1983.

Ca de obicei, și de această dată, revista oferă un spațiu larg pentru prezentarea materialelor unor conferințe internaționale sau naționale. Astfel, se publică tezele participanților la Consfătuirea internațională pe tema agriculturii din țările socialiste, care a avut loc la Budapesta în septembrie 1982 (printre care și tezele expunerii prezentate de Petru Constantin sub titlul *Cîteva aspecte ale agriculturii României în perioada construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, precum și unele referate prezentate la o conferință teoretică națională dedicată caracteristicilor transformării socialiste în mediul rural. Alte manifestări științifice cu caracter internațional sînt prezentate în cadrul abrierii permanente „Informații”.

Printre studiile publicate în acest număr al revistei Institutului de științe sociale putem citi studiul *Relații umane și valori sociale* al cunoscutei cercetătoare Ferge Zsuzsa. Pornind de la ideea, mult vehiculată în ultima vreme, a deteriorării relațiilor interumane, autoarea demonstrează că situația nu s-a înrăutățit „în general”, deși „în parte s-au păstrat, în parte s-au reprodus anumite tipuri de relații, creîndu-se, în același timp, pe terenul prezentului, relații ce nu pot fi considerate compatibile cu valorile proprii ale acestei societăți”. Considerînd că valorile trebuie să fie mereu reanalizate, Ferge se oprește în cadrul prezentului studiu asupra unei sfere restrînse de valori, și anume, asupra acelor, care, după aprecierea ei, sînt legate nemijlocit de relațiile de nivel macro, de activitățile care

17%, reduceri importante fiind în Java și Sumatra. Chiar calculată după ipoteza unei încetiniri importante a ratei natalității, proiecția populației atinge 200 milioane în anul 2000.

Revista mai cuprinde o rubrică de recenzii unde sînt prezentate ultimele apariții în domeniul demografiei.

Prin întregul său conținut, revista rămîne un instrument util de informare pentru toți cei care se interesează de problemele demografice, împletind noutatea informației cu un stil științific sobru și eficient.

Dina Tenodice

le influențează pe acestea. Sînt urmărite modificările care au avut loc în ultimele decenii în valorile avînd un „caracter socialist” sau/și un caracter general progresist, autoarea insistînd asupra procesului în cursul căruia uzura anumitor valori socialiste a avut loc din motive politico-ideologice, reevaluarea acestora explicîndu-se prin absența condițiilor lor de realizare. În legătură cu valorile considerate a fi „noi”, autoarea își exprimă părerea că acestea sînt, de fapt, prelungiri ale procesului de reinterpretare a unor valori mai vechi, consecințele unor procese economico-sociale care au avut loc. În acest context se analizează cîteva valori ca de exemplu meritul, eficiența, stimularea materială - retribuția diferențiată. Ferge ajungînd la concluzia că aceste valori „noi” sînt de fapt valorile „liberalismului economic tradițional al secolului al XIX-lea”. Pentru a depăși această fază, autoarea studiului pledează în favoarea ideii ca sociologii să-și spună cuvîntul, alături de economiști (și nu împotriva lor), lărgind și completînd criteriile lor bazate pe eficiență.

Prezentul număr al revistei „Társadalomtudományi közlemények” mai publică studiile *Societatea cartierelor de locuințe ca societate locală* de Tóth Pál, *Social-democrația și sectorul de stat - teorie și practică economică* de Bód Péter Ákos, precum și studiul lui Bokor Ágnes, intitulat *Deprivare - politică socială - social-politică*.

Irina Marmore

Federația internațională a organizațiilor de științe sociale publică regulat un buletin informativ unde sunt prezentate principalele manifestări cu caracter științific desfășurate sub egida ei, rapoarte, anunțuri de interes pentru membrii organizației, studii, recenzii, anexe.

Începând din acest număr se publică și scurte articole, pe care ne propunem să le prezentăm în continuare, dat fiind că prin tematica lor se referă la problemele deosebit de importante în teoria și practica socială.

Nikolai Ghenov, de la Institutul de sociologie din Sofia analizează o controversată dispută între curentele sociologiei, privind teoria sociologică universală și națională, mai precis cât poate prelua o școală națională de sociologie din teoria internațională fără riscul de a-și pierde identitatea. Oare sociologia trebuie să se dezvolte în conformitate cu un model copiat după cel din științele naturii? Părerile sunt din nou divergente.

Spre deosebire de științele exacte, care formulează adevăruri general valabile cu valoare universală, științele sociale își au rădăcini adânci în realitățile existente în fiecare țară. Adoptarea unor teorii din afară, fără discernămint, sau copierea unor modele valabile într-o țară și transpunerea lor peste ceea ce există în altă parte este o eroare care s-a făcut simțită nu numai în domeniul sociologiei.

Riscul este mai mare acolo unde nu există școli cu tradiție iar cadrele necesare sunt cheia în formare. Pe de altă parte se simte nevoia unui limbaj comun între sociologii din toată lumea, între instituțiile specializate. Este necesar ca rezultatele obținute să fie discutate precum și metodele utilizate, baza pe care au fost formulate ipotezele etc.

Sociologia este o parte a unui context social contradictoriu și complex, în care se înfruntă interesele diferite ale claselor sociale. De aceea problemele sociologiei nu pot fi discutate separat de această situație, motiv pentru care dimensiunile dintre sociologii marxisti și cei nemarxiști par, uneori, disproporționate în raport cu subiectul discutat, uitându-se faptul că se înfruntă de fapt două ideologii total opuse.

Prof. Savdar Kiuranov, președinte al IFSSO a prezentat câteva concluzii de la Congresul Mondial al Asociației Internaționale de Sociologie, ținut în Mexic în august 1982.

În acest sens s-a referit la secțiunea care a dezbătut aspectul ridicat de Ulf Himmelsrand — relația știință-ideologie. De când științele sociale sînt indispensabile dezvoltării societății, înseamnă că și ideologia trebuie să devină științifică. Istoria a demonstrat cu prisosință că schimbările sociale în

profundime au fost posibile doar bazate pe o ideologie științifică.

O altă secțiune care a abordat funcția critică a sociologiei s-a referit la faptul că a fost depășită perioada cînd sociologia avea doar o funcție informativă, menținându-se astfel într-un turn de fildeș, fără să emită idei sau să propună soluții. Astăzi sociologia are un caracter militant, contribuind direct la modelarea societății.

Un grup de lucru a discutat fragmentarea și fărîmîțarea sociologiei în nenumărate ramuri și subramuri. Sigur, realitatea umană este complexă și foarte diversă, totuși sociologia ar trebui să-și concentreze eforturile asupra studiului problemelor întregii societăți.

De asemenea, în cadrul Congresului au fost analizate și alte chestiuni importante: dezvoltarea, folosirea forței de muncă, drepturile omului, dezarmare și pace.

Prof. Erling B. Andersen, secretar general al IFSSO, abordează în articolul său cooperarea europeană în științele sociale. El consideră că științele sociale trec în prezent printr-o criză. După mai mulți ani de dezvoltare neîntreruptă, timp în care acestea au devenit discipline mature, cu rezultate pozitive și bine apreciate, a intervenit o schimbare bruscă de atitudine. În multe țări, iar recent în SUA și Anglia suportul economic pentru științele sociale a fost redus drastic. La această situație s-a ajuns din mai multe motive, unul dintre ele fiind certurile dintre fracțiuni rivale sau instituții din Europa de Vest.

În rîndul cercetătorilor se simte lipsa unei reviste periodice publicate sub egida UNESCO în care să fie prezentate proiecte de cercetare, natura problemelor ce urmează să fie studiate, rezultatele unor cercetări concrete.

Revista mai publică dări de seamă de la simpozioane organizate sub egida federației, cel mai recent fiind cel de la Sofia, în cadrul căruia s-au abordat probleme de dezvoltare ale țărilor lumii a treia, eforturile acestora pentru păstrarea identității culturale, pentru menținerea deciziei lor asupra formei de dezvoltare considerată cea mai bună etc.

De asemenea, sînt prezentate informații din activitatea academilor și organizațiilor afiliate la IFSSO, rezultatele obținute, schimburile internaționale de cercetători.

Ultima parte este rezervată celor mai noi apariții de cărți de specialitate editate sub egida UNESCO.

Revista se dovedește a fi un instrument de informare, permițînd și schimburile de idei între cercetători și găsirea unor poziții comune într-o serie de probleme teoretice și metodologice.

Dinu Tenovici